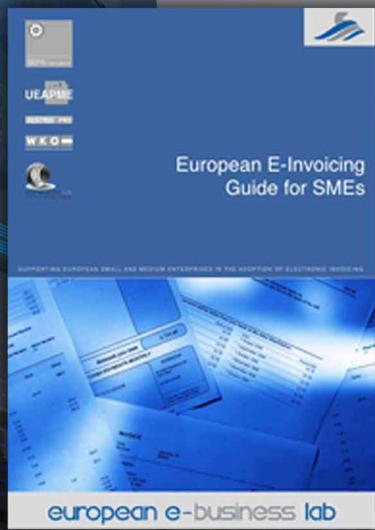

HZN e glasilo

Broj 6/2014

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Osnovan tehnički odbor
za elektronički račun
HZN/TO 573

Organiziranje zbrke u području
računalstvo u oblaku
(*cloud computing*)

Inovacije i istraživanje

Nagli procvat ugovaranja vanjskih usluga
(*outsourcinga*) vodi do nove ISO-ove norme

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom

Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 6. 2014.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Hrvatski zavod za norme

MB: 1957406

OIB: 76844168802

Izdavač:

**Sjedište: Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb**

Telefon: 01/610 60 95

Telefax: 01/610 93 21

**Glavni
urednik:**

Miran Škerl, ravnatelj HZN-a

**Pomoćnik
glavnog
urednika:**

Vladimir Jaram

**Tehnički
urednik:**

Vladimir Jaram

Uredništvo:

Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Tea Havranek, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Miran Škerl

Lektura:

Ivana Canosa

Korektura:

Vladimir Jaram

**Grafička
obrada
naslovnice:**

Gaea studio d.o.o.

**Grafička
priprema:**

Gaea studio d.o.o.

Izlazi:

dvomjesečno

**Uredenje
zaključeno:**

2014-12-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo.

Za sadržaj pojmenice potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme.

Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojem su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati prilog o skraćivanju potrebnog vremena za izradu europskih izvornih norma (prikaz je priredio B. Jandrijević) te o tome kako je predsjednik tehničkih odbora HZN/TO E106 i E80 te član E500, izv. prof. dr. sc. Antonio Šarolić, postao voditelj velikoga europskog multidisciplinarnog znanstvenog projekta.

Možete pogledati i naš stalni prilog o članovima HZN-a te o aktivnostima HZN-a i osnivanju novog tehničkog odbora za elektronički račun, HZN/TO 573.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija u ovome broju donosimo iz IEC-a informaciju o organiziranju zbrke u području *računalstva u oblaku*, a iz ISO-a o naglom procвату ugovaranja vanjskih usluga-*outsourcinga* koje je dovelo do nove ISO-ove norme.

U novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo informacije o sastanku tehničkog odbora CEN/TC 425 *Project Committee - Halal food* i 56. plenarnom sastanku CEN/TC 155, *Plastic piping systems and ducting systems* te o jačanju suradnje europskih normizacijskih organizacija s japanskim i o povezanosti normizacije s istraživanjima i inovacijama.

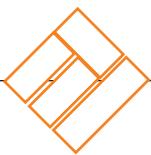
U novostima iz ETSI-ja donosimo prikaz 62. Opće skupštine ETSI-ja., a iz Codex Alimentarius donosimo izvještaj sa sastanka radne skupine Codex Alimentarius Working Party.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 6/2014

Proslov	2
Novi skraćeni postupak za izradu europskih izvornih norma (B. Jandrijević)	4
Predsjednik tehničkih odbora HZN/TO E106 i E80 te član E500, izv. prof. dr. sc. Antonio Šarolić, postao voditelj velikoga europskog multidisciplinarnog znanstvenog projekta	8
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	9
• Osnovan tehnički odbor za elektronički račun HZN/TO 573	9
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Organiziranje zbrke u području <i>računalstva u oblaku (cloud computing)</i>	12
ISO	
• Nagli procvat ugovaranja vanjskih usluga (<i>outsourcinga</i>) vodi do nove ISO-ove norme	13
CEN i CENELEC	
• Sastanak tehničkog odbora CEN/TC 425, <i>Project Committee - Halal food</i>	14
• 56. plenarni sastanak CEN/TC 155, <i>Plastics piping systems and ducting systems</i>	15
• Europske i japanska normizacijska organizacija dogovorile jačanje suradnje	16
• Istraživanje i inovacije	17
ETSI	
• Održana 64. Opća skupština ETSI-ja	17
CODEX ALIMENTARIUS	
• Sastanak radne skupine Codex Alimentarius Working Party (<i>Codex General Strategy for 2015</i>)	20

Naslovnica: *Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija.*
HNZ Oglasnik za normativne dokumente (A1-A92)

ISSN 1847-4217

Novi skraćeni postupak za izradu europskih izvornih norma

U Glasilu 7/2013 pisali smo o europskim i međunarodnim naporima da se skrati vrijeme izrade europske i međunarodne norme. Na europskoj je razini zadatak izrade novoga skraćenog postupka povjeren radnoj skupini CEN/CENELEC/BT WG 7 'Reduction of development time'.

Krajem ove godine došlo je do promjena voditelja CEN/CENELEC/BT WG 7, tako da je umjesto dosadašnje voditeljice, gospođe Annick Hamel imenovana nova voditeljica, gospođa Iuliana Chilea iz ASRO-a.

CEN/CENELEC/BT WG 7 'Reduction of development time' je u nastavku svoga rada izradila i predložila za prihvatanje novi skraćeni postupak izrade europske norme koji bi se primjenjivao pri izradi izvornih europskih norma.

Pri izradi novoga skraćenog postupka za izvorne europske norme WG7 je BT-u predložila 3 različite mogućnosti:

Mogućnost 1: da javna rasprava traje 5 mjeseci te da se uz odgovarajuću odluku odbora može skratiti na 3 mjeseca

Mogućnost 2: da javna rasprava traje 3 mjeseca te da se uz odgovarajuću odluku odbora može produžiti na 5 mjeseci

Mogućnost 3: da javna rasprava traje 3 mjeseca s mogućnošću da član CEN-a može predložiti produženje javne rasprave za 1 mjesec (pratiti postupak ISO-a).

Pri radu sa kandidatima za harmonizirane norme, u svim se mogućnostima morala uzeti u obzir i uloga CEN savjetnika.

Početni je prijedlog CEN/CENELEC/BT WG 7 bio i da odluka o preskakanju službenog glasanja mora biti donesena težinskim glasanjem, no CEN BT je na kraju ipak smatrao da je za tu odluku dovoljno glasanje jednostavnom većinom (obrazloženje je da su se članovi CEN-a već prethodno izjasnili težinskim glasanjem na javnoj raspravi, a težinsko glasanje ionako nije prikladno na razini odbora).

Na razini rada CEN/CENELEC/BT WG 7 dosta je ra-

sprave izazvao i prijedlog da se skrati lektura i korektura nacrta norme. Prvi prijedlog je bio da se i taj posao smanji na samo 2 tjedna, no nakon duže rasprave prisutnih te uz napomenu predstavnika CCMC-a da je to pitanje povezano i s financijskim obavezama, dogovoren je da dulje uređivanje nacrta norme, koje sada iznosi 5 tjedana, umjesto prije službenog glasanja bude ranije, tj. prije javne rasprave, a kraće uređivanje, koje traje samo 2 tjedna, bude poslije službenog glasanja (ako ga bude).

Potrebitno je istaknuti da je i ANEC (europska organizacija koja promiče i štiti interes potrošača u normizaciji) svojim pismom CEN BT-u od 27. ožujka iskazala zainteresiranost za sudjelovanje u konzultacijama o novom postupku.

Prilikom izjašnjavanja o ponuđenim mogućnostima, većina članova CEN-a se odlučila za mogućnost 3. pa ju je CEN BT i prihvatio.

Odlukom CEN BT-a, BT 35/2014, postupak javne rasprave se bitno mijenja. Za nacrte izvornih CEN-ovih norma od 1. siječnja 2015. primjenjuje se novi skraćeni postupak. U odluci CEN BT-a, BT 35/2014, poziva se i CENELEC BT da usvoji isti pristup za svoje izvorne norme.

U novom skraćenom postupku primjenjivat će se težinsko glasanje sa 71 % odobravanjem, uz zahtjev za jednostavnom većinom.

Distribucija 405 težinskih glasova ostaje kao i dosada i nije se mijenjala (slika 1.).

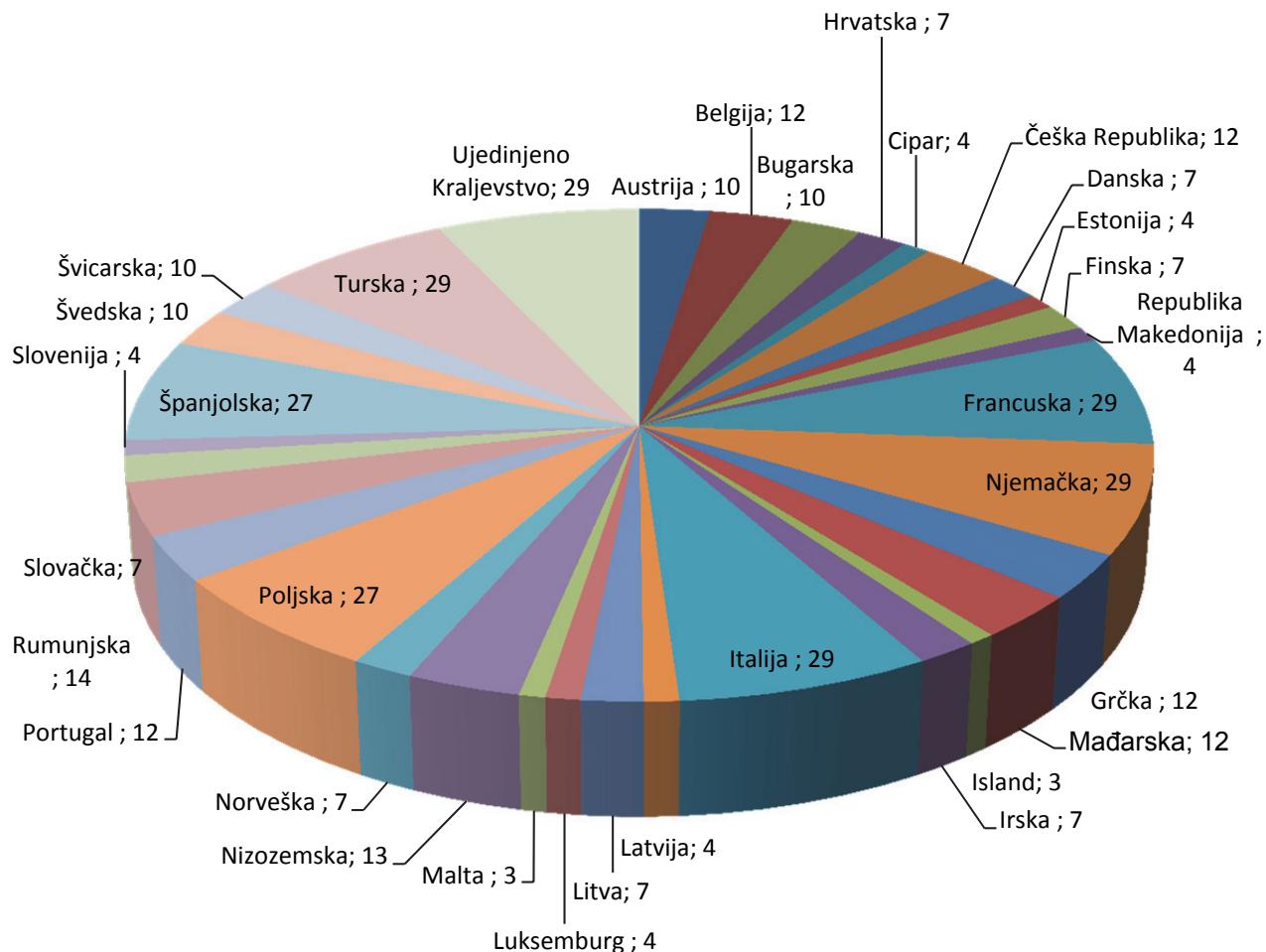
U skladu s novim skraćenim postupkom u CEN-u, svi nacrti izvornih europskih norma koji su predani u CCMC od 2014-10-23 na dalje idu po novom skraćenom postupku. Odluka o tom datumu je donesena kako bi se osiguralo da na vrijeme, tj. od 2015-01-01 pa na dalje bude otvorena javna rasprava po novom postupku.

U novom postupku, trajanje javne rasprave skraćeno je sa 5 na 3 mjeseca uz mogućnost da članovi CEN-a mogu zahtijevati dodatni mjesec produžetka.

Ako se ispune svi uvjeti, TO može odlučiti da se preskoči faza službenog glasanja i uz odgovarajuću pismenu odluku odbora, nacrt se može poslati izravno na objavu.

Potrebitno je napomenuti da pri predlaganju odboru odluke

Slika 1: Distribucija težinskih glasova

o preskakanju službenog glasanja predsjednik i tajnik tehničkog odbora moraju uzeti u obzir 3 kriterija:

1. Rezultat glasanja i težina danih komentara
2. Značaj subjekta rada
3. Politiku opće prihvaćenosti buduće norme

S obzirom na bitne izmjene procesa, naravno da će se mijenjati i pitanja prilikom izjašnjavanja na javnoj raspravi.

U novu verziju aplikacije za glasanje biti će ugrađena sljedeća pitanja:

1. Mogućnost prihvaćanje ovog nacrta kao europske norme
2. Suglasnost s predloženim datumima
3. Postojanje komentara
4. Nacionalno odstupanje prouzročeno propisima
5. Nacionalno odstupanje zbog posebnih tehničkih zahtjeva

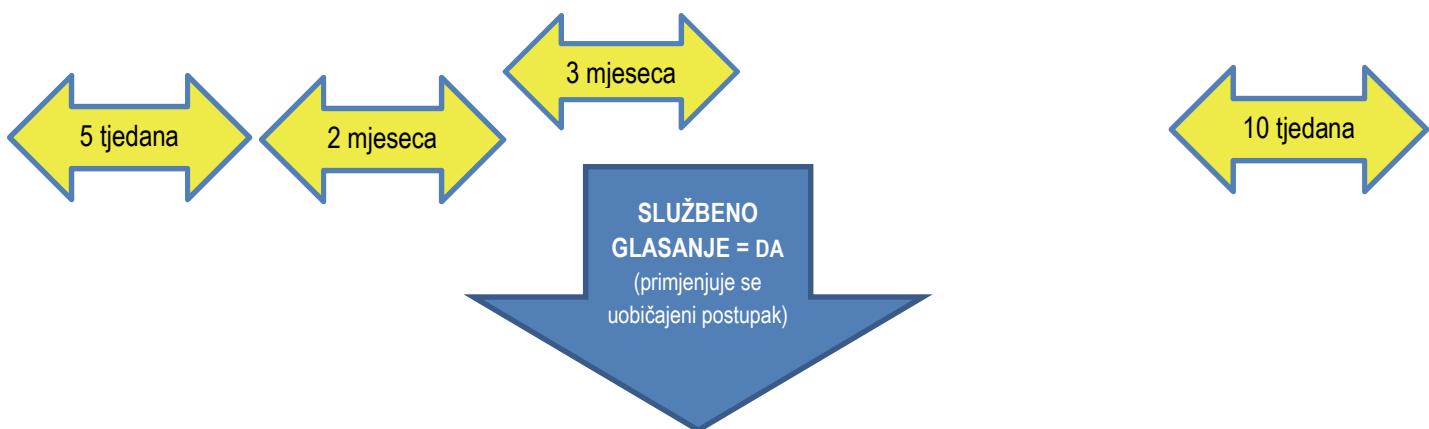
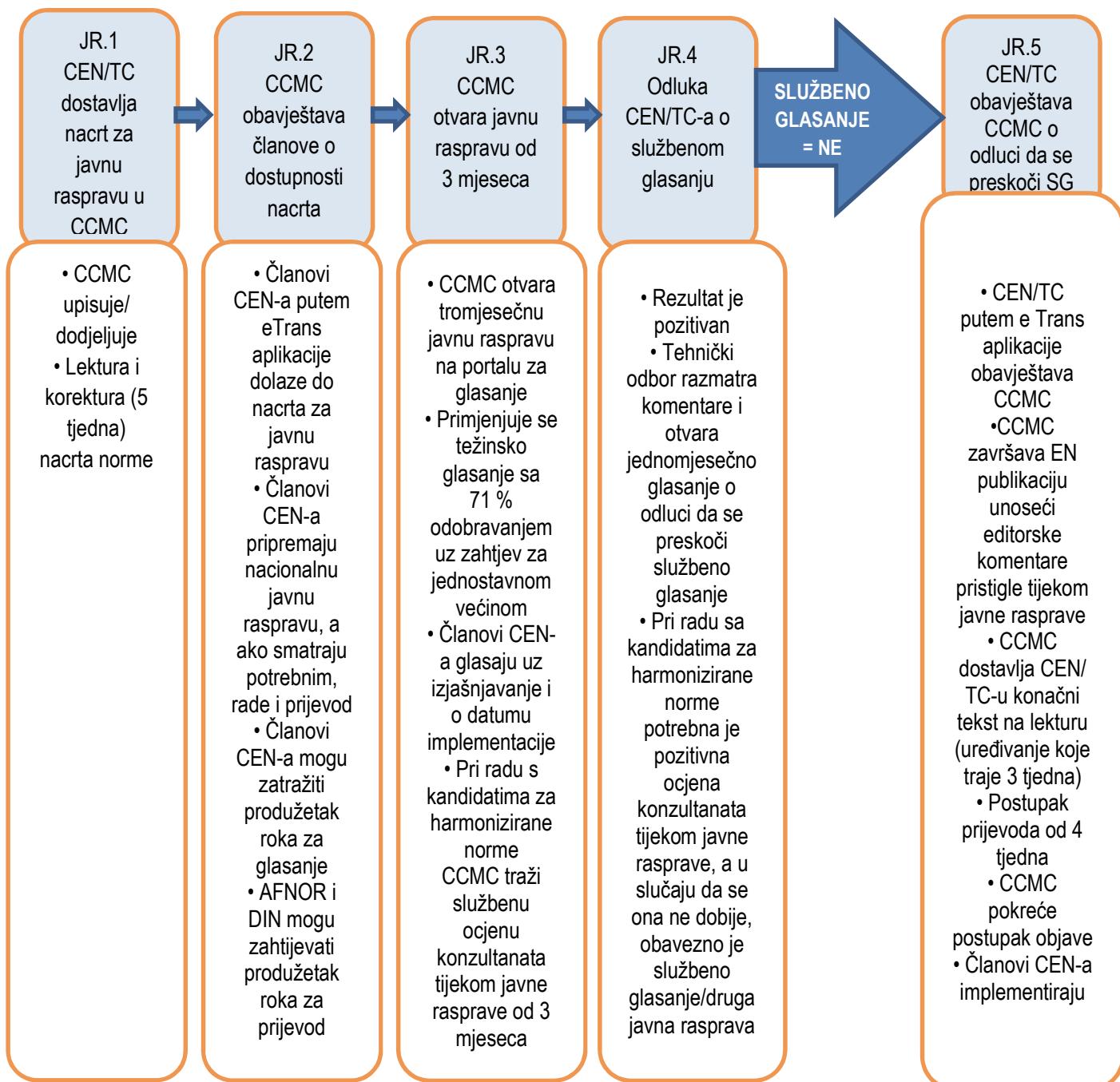
U aplikaciju za glasanje o nacrtima na javnoj raspravi će se, u skladu s novim postupkom, implementirati težinsko glasanje. Prilikom implementacije novog procesa izmjenju će doživjeti i popratni obrasci koji prate nacrt za javnu raspravu na način da će se jedan obrazac ukinuti kao nepotreban (BF obrazac), a drugi (DN obrazac) će se izmijeniti u skladu s novim procesom te će biti isti kao već postojeći obrazac koji se upotrebljava prilikom glasanja o projektima koji idu po već skraćenom postupku za VA projekte.

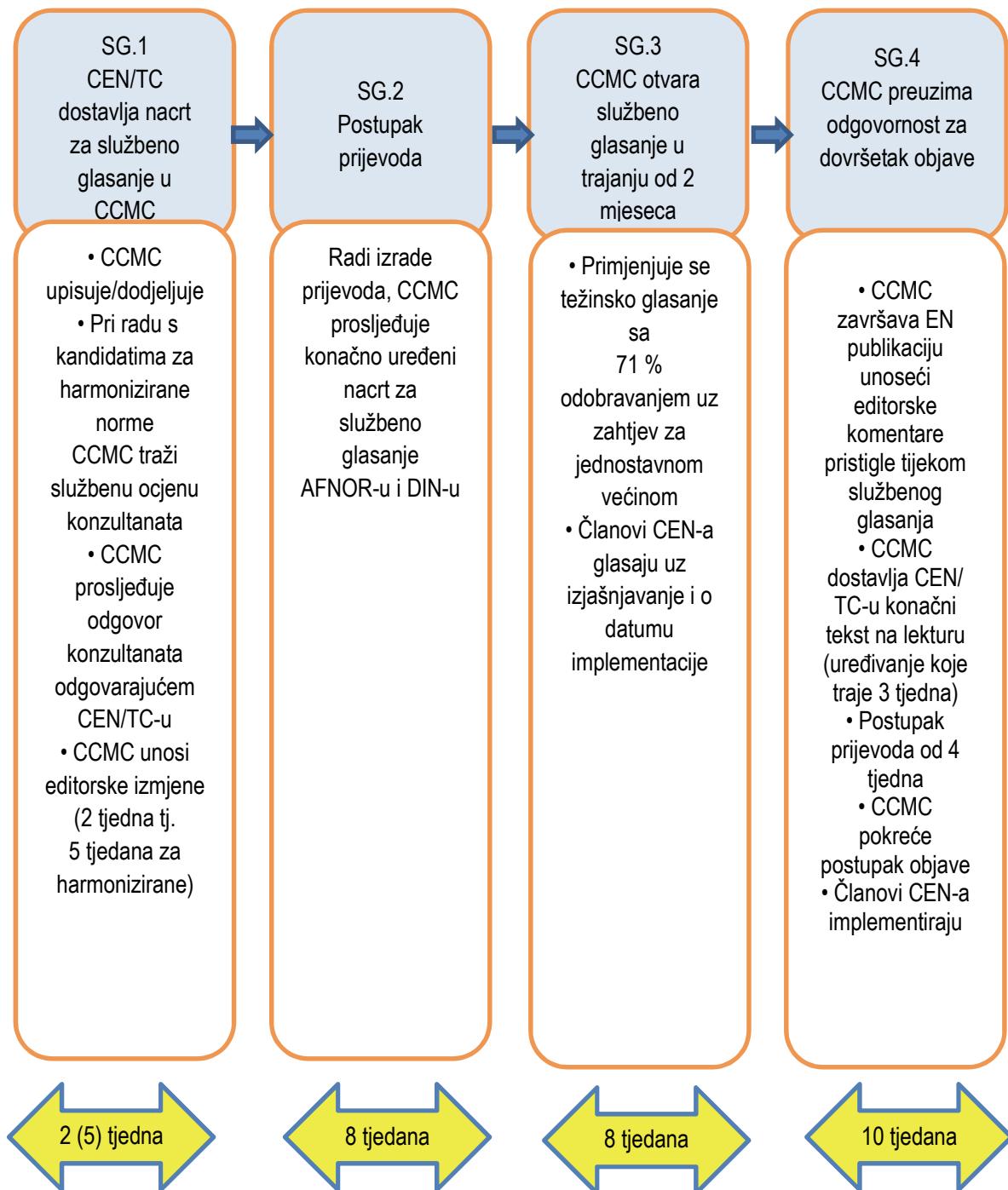
Osim ovih izmjena, važno je napomenuti da je u aplikaciju za glasanje već ranije (2014-11-05) ugrađena i izmjena da za suzdržano glasanje nije više obvezno davati obrazloženje.

Na kraju važno je napomenuti da sve ove izmjene u postupku zahtijevaju povećanu opreznost naših tehničkih odbora pri praćenju rada europskih odbora, jer ovako kratki rokovi ne ostavljaju puno vremena za ispravljanje propuštenog.

Boro Jandrijević

Dijagram toka novog skraćenog postupka za izradu europskih izvornih norma

Predsjednik tehničkih odbora HZN/TO E106 i E80 te član E500, izv. prof. dr. sc. Antonio Šarolić, postao voditelj velikoga europskog multidisciplinarnog znanstvenog projekta

U travnju ove godine odobreno je financiranje i provedba europskog znanstvenog projekta COST Action BM1309 "European network for innovative uses of EMFs in biomedical applications – EMF-MED" (Europska mreža za inovativne primjene elektromagnetskih polja u biomedicini)

Projekt je osmislio i prijavu vodio prof. dr.sc. Antonio Šarolić (FESB Split, voditelj Katedre za primjenu elektromagnetskih polja), a o kompetitivnosti postupka dovoljno govori da su odobrena samo 4 projekta od 99 prijavljenih na jednom pozivu. Rad na prijavi je trajao dvije godine, a prijavu je podržalo 26 država, čiji su predstavnici na prvom sastanku 16. travnja 2014. u Bruxellesu jednoglasno izabrali prof. Šarolića za voditelja projekta. Trenutno na projektu sudjeluje više od 140 istraživača iz 30 država.

Projekt će trajati 4 godine, a bavit će se koordinacijom istraživanja primjene elektromagnetskih polja u biomedicini, prije svega na europskoj razini, ali i šire.

Zbog interdisciplinarnog karaktera istraživanja, u projektu sudjeluju stručnjaci različitih disciplina: inženjeri, liječnici, fizičari, biolozi itd. Ovo je vjerojatno prvi projekt u svijetu koji na sustavan i sveobuhvatan način koordinira istraživanja korisnih primjena elektromagnetskog polja u biomedicini.

Ovo je jedan od, zasad, rijetkih znanstvenih europskih projekata koji se vode iz Hrvatske, a čija je ideja i prijava osmišljena u Hrvatskoj. Administrativno i finansijsko vođenje projekta će također biti na FESB-u.

Prva radna konferencija s 80 sudionika održana je od 2. do 3. listopada 2014. u Splitu na FESB-u.

Prvi je dan održano 20 prezentacija o multidisciplinarnim istraživanjima inovativnih primjena EM polja u biomedicini. Drugi dan su održane rasprave u radnim skupinama te sastanak upravnog odbora projekta (2nd Management Committee Meeting).

prof. dr. sc. Antonio Šarolić

Osim stručnog dijela, za sudionike je organiziran prijam dobrodošlice u Dioklecijanovim podrumima te razgledavanje Dioklecijanove palače i Muzeja grada Splita.

O dojmovima sudionika svjedoče brojne pohvale za odličnu organizaciju te pohvale FESB-u, kao i gradu Splitu koji su mnogi sudionici posjetili prvi put i tako otkrili kao atraktivnu destinaciju za buduće posjete.

Iskustva u vođenju radnih skupina prof. Šarolić je među ostalim sticao i aktivnostima u HZN-u, gdje je trenutno predsjednik odbora E106 "Elektromagnetska polja u ljudskome okolišu" i E80 "Pomorska navigacijska i radiokomunikacijska oprema i sustavi" te član E500 "EM kompatibilnost u elektrotehnici i telekomunikacijama".

Podaci o projektu mogu se vidjeti na poveznici: www.COST-EMF-MED.eu

voditelj projekta izv. prof. dr.sc. Antonio Šarolić

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja prosinca 2014. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 5/2014 jer od kraja listopada 2014. do kraja prosinca 2014. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2014-05-29	2014-09-23
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	19	19
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	19	19
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	275	281
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	28	29
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	2	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	19	19
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	2	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	22	23
Fizičke osobe – pojedinci	42	44
Obrt – fizičke osobe	15	15
Tijela državne uprave	51	51
Ukupno redovnih članova	460	470
Ukupno članova HZN-a	479	489

Osnovan tehnički odbor za elektronički račun HNZ/TO 573

Dana 9. listopada 2014. godine u prostorijama Hrvatskog zavoda za norme održan je osnivački sastanak HNZ/TO 573, *Elektronički račun* koji prati rad nedavno osnovanoga europskog projektnog odbora CEN/PC 434, *Electronic Invoicing*.

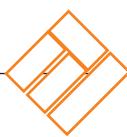
Opis područja rada HNZ/TO 573

Direktiva 2014/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. godine o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi (u dalnjem tekstu „**Direktiva 2014/55/EU**“) postavlja pravni okvir za donošenje europske norme za semantički model podataka jezgrenih elemenata elektroničkog računa (u dalnjem tekstu „**EU norma**“).

Direktiva 2014/55/EU utemeljena je na Preporuci europskoga višedioničkog foruma od 1. listopada 2013. godine. Preporuka predviđa tri glavna dijela (sekcije) e-računa:

- „Jezgrene sekcije“ (eng Core Section), koja sadrži osnovne („jezgrene“) elemente koji su nužni za razmjenu elektroničkih računa između bilo koje vrste dionika. Sastoјi se od tzv. „zakonskog“ dijela (eng. Legal Part) i „zajedničkog“ dijela (eng. Common part). „Zakonski dio“ sadrži elemente zahtijevane Zakonom i EU direktivama o PDV-u te drugim zakonskim propisima koji se odnose na sve račune. „Zajednički dio“ sadrži osnovne, uobičajene informacijske elemente e-računa koji nisu specifični za pojedinu državu ili ekonomski sektor.
- „Sektorske sekcije“ (Sector section) koja sadrži informacijske elemente specifične za pojedini sektor, zajednicu ili vrijednosni lanac
- „Nacionalne sekcije“ (Country section) koja sadrži informacijske elemente specifične za pojedinu državu, a koji nisu prihvaćeni širom EU-a

Novosti iz HZN-a

Javni i sektorski naručitelji će, u skladu s **Direktivom 2014/55/EU**, imati obvezu prihvaćanja elektroničkih računa prema EU normi o e-računu i sintaksama e-računa koje **EU norma** definira.

Rad HZN TO 573 *Elektronički račun* slijedit će program rada CEN PC 434, a u skladu sa zahtjevima europske normizacije utemeljenim na **Direktivi 2014/55/EU**.

Osim toga, HZN/TO 573 će pratiti normizacijske inicijative povezane s e-poslovanjem, a koje se odnose na e-račun, u CEN-u i drugim normirnim tijelima, kao što su ISO, UN/CEFACT, OASIS.

Osobito, to se odnosi na ISO/IEC DIS 19845 Information technology — Universal Business Language Version 2.1 (UBL v2.1)

Program rada

Na temelju **Direktive 2014/55/EU**, Europska komisija je izradila nacrt normizacijskog zahtjeva koji predviđa izradu sljedećih normizacijskih dokumenata:

- europske norme (EN) za semantički model podataka jezgrene (core) sekcije elektroničkog računa
- tehničke specifikacije (TS) koja identificira ograničen broj sintaksi (formata) e-računa koji su potpuno u skladu s EU normom za semantički model
- tehničke specifikacije (TS) koja definira sintaksno povezivanje europske norme i definiranih sintaksi, odnosno koja specificira kako europska norma može biti implementirana u definiranim sintaksama, uključujući i mehanizme za automatsku validaciju
- tehničkog izvještaja (TR) koji definira vodilje za uspostavu interoperabilnosti u razmjeni elektroničkih računa na tehničkoj razini, uzimajući u obzir zahtjeve za osiguranje autentičnosti podrijetla i integriteta sadržaja
- tehničkog izvještaja (TR) koji definira vodilje za primjenu opcionalnih sektorskih i nacionalnih proširenja (kao što je definirano u Preporuci EU MSF), uključujući i metodologiju primjene u stvarnoj okolini
- tehničkog izvještaja (TR) o testiranju EU norme u uvjetima stvarne primjene.

HZN/TO 573 *Elektronički račun* će u sklopu svog rada:

- pratiti rad CEN/PC 434
- aktivno sudjelovati u donošenju normativnih dokumenata u sklopu rada CEN/PC 434
- prevesti ih, nakon njihove objave, na hrvatski jezik
- sudjelovati u njihovoj implementaciji u RH

Osim navedenog, HZN TO 573 će izraditi:

- tehnički izvještaj (TR) koji definira poslovni rječnik svih sastavnica EU norme i standardni prijevod svih naziva s engleskog na hrvatski jezik
- tehnički izvještaj (TR) koji definira potrebe za primjenu opcionalnih nacionalnih proširenja.

Podloge za izradu EU norme o elektroničkom računu

EU norma o e-računu treba biti utemeljena na sljedećim, postojećim EU i međunarodnim normama i specifikacijama:

- CEN CWA 16356 "MUG" koji definira EU jezgrene modele e-računa;
- CEN CWA 16562 "BII core" koji definira jezgreni model e-računa za javnu nabavu;

EU norma i prateći dokumenti moraju uzeti u obzir i sljedeće EU i međunarodne specifikacije:

- UN/CEFACT Cross Industry Invoice (CII) XML v. 2.0 and v. 3.0;
- OASIS UBL 2.1 Invoice;
- financijski e-račun utemeljen na ISO 20022 metodologiji;
- druge formate koji se upotrebljavaju u industriji (primjerice EDIFACT);
- druge relevantne tehničke specifikacije, kao što su npr. specifikacije razvijene u okviru ISA programa, kao što su ISA Jezgreni rječnici (ISA Core Vocabularies), a posebno Jezgreni poslovni rječnik (Core Business Vocabulary – W3C RegOrg), zatim servisi povezani s e-dostavom (e-Delivery) i vjerodajnice (trust services) razvijeni unutar Connecting Europe Facility CEF te izvještaji i preporuke Europskoga višedioničkog foruma za e-račun

HZN/TO 573 treba pratiti i uzeti u obzir rezultate:

- europskog okvira interoperabilnosti EIF
- Uredbe o elektroničkoj identifikaciji i vjerodajnicama eIDAS
- rezultate EU LSP projekata unutar CIP radnog okvira i Digital Service infrastrukture unutar radnog okvira CEF-a
- uvođenja SEPA u RH

Rokovi

Krajnji je rok za implementaciju normizacijskog zahtjeva, u skladu s **Direktivom 2014/55/EU**, 31. ožujka 2017. godine.

Rad treba planirati tako da se svi normativni dokumenti objave do 31. 12. 2016. godine, kako bi se osiguralo vrijeme za nepredviđene okolnosti.

Rokovi za izradu i objavu normativnih dokumenata po CEN-ovim fazama dani su u sljedećim dijagramima:

1. Europska norma za semantički model podataka jezgrene (core) sekcije elektroničkog računa

ID	Task Name	Start	Finish	2014				2015								2016								2017									
				Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb
1	A European standard (EN) on the semantic data model for the core elements of an electronic invoice	2014-09-09	2016-12-23																														
2	Drafting Stage EN	2014-09-09	2015-04-30																														
3	Administrative (Translation) EN	2015-05-01	2015-07-31																														
4	Enquiry Stage EN	2015-08-03	2015-12-31																														
5	Comment resolution EN	2016-01-01	2016-03-31																														
6	Consideration of results 2nd test	2016-04-01	2016-04-29																														
7	Administrative (Translation) EN	2016-05-02	2016-07-29																														
8	Approval stage EN	2016-08-01	2016-09-30																														
9	Publication stage EN	2016-10-03	2016-12-23																														

2. Tehnička specifikacija ograničenog broja sintaksi (formata) elektroničkog računa

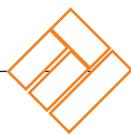
ID	Task Name	Start	Finish	2014				2015								2016								2017										
				Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar
11	A Technical Specification (TS) on the list of syntaxes (formats) which comply with the EN	2015-05-01	2016-12-23																															
12	Drafting Stage	2015-05-01	2015-08-31																															
13	Committee stage	2015-09-01	2015-11-30																															
14	Comment resolution	2015-12-01	2016-02-26																															
15	Administrative (Translation)	2016-04-01	2016-06-30																															
16	Approval stage	2016-07-01	2016-09-30																															
17	Publication stage	2016-10-03	2016-12-23																															
18																																		

3. Ostali normativni dokumenti

Rokovi za izradu i objavu ostalih normativnih dokumenata bit će definirani naknadno.

Okvirni plan :

ID	Task Name	Start	Finish	2014				2015								2016								2017									
				Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb
30	Other deliverables (TS or TR) in standardization request	2015-05-01	2016-12-23																														
31	Drafting stage	2015-05-01	2015-08-31																														
32	Committee stage	2015-09-01	2015-11-30																														
33	Comment resolution	2015-12-01	2016-02-26																														
34	Administrative (translation)	2016-04-01	2016-06-30																														
35	Approval stage	2016-07-01	2016-09-30																														
36	Publication stage	2016-10-03	2016-12-23																														

Organiziranje zbrke u području računalstva u oblaku (cloud computing)

Dvije nove međunarodne norme pružaju (osiguravaju) čvrste temelje

Računalstvo u oblaku prepoznale su i priznale organizacije iz javnog i privatnoga sektora kao važnu tehnologiju koja mijenja pravila igre. Ona se fokusira na povećanje djelotvornosti zajedničkih resursa. I dok je prije većina softverskih programa radila na osobnim računalima *računalstvo u oblaku* upotrebljava velike mreže udaljenih servera. To omogućava podjelu zadataka obrade podataka, centraliziranu pohranu i *online* pristup računalnim servisima (uslugama) cijelo vrijeme putem interneta. Međutim, zbog bogate ponude i brzog tempa razvoja, potreba za osiguranjem kvalitete i kompatibilnosti kroz normizaciju bila je izuzetno važna.

"*Računalstvo u oblaku* promijenilo je paradigmu IT mogućnosti za korisnike, a može uvelike utjecati na buduće IT proizvode, sustave i usluge," rekao je dr. Donald Deutsch, predsjednik ISO/IEC-ova pododbora JTC 1/SC 38, odgovornog za razvoj dviju međunarodnih norma te dodao da "te prve međunarodne norme za *računalstvo u oblaku* osiguravaju čvrste temelje za sljedeće norme s obzirom da su očigledno potrebne u ovome području."

Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC) i Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) nedavno su izdali dvije nove međunarodne norme za *računalstvo u oblaku*:

- [ISO/IEC 17788](#), *Cloud Computing - Overview and Vocabulary*
- [ISO/IEC 17789](#), *Cloud Computing - Reference Architecture*

Norme su izradili ISO-ov i IEC-ov zajednički tehnički odbor ISO/IEC JTC (Joint Technical Committee) 1 – *Information Technology* i ITU-T sektor (the International Telecommunication Union's Telecommunication Standardization Sector) koji imaju cilj razviti brojne i složene usluge i proizvode, utemeljene na *računalstvu u oblaku*, a koji mogu imati probleme s kompatibilnošću.

Karen Higginbottom, predsjednica zajedničkoga tehničkog odbora JTC 1, rekla je sljedeće: "Međunarodne norme za *računarstvo u oblaku* omogućit će bolju komunikaciju između prodavača i potrošača te osigurati

osnovu za nastanak budućih norma za *računalstvo u oblaku*."

Norme pokrivaju različita područja. Norma ISO/IEC 17788, *Cloud computing – Overview and vocabulary*, daje definicije općih naziva koji se upotrebljavaju u *računalstvu u oblaku*, uključujući one za *cloud* servisne kategorije, kao što su SaaS (Software as a Service), PaaS (Platform as a Service) i IaaS (Infrastructure as a Service). Ona, također, specificira terminologiju za postavljanje *cloud* modela kao "javni" ("public") i "privatni" ("private") *cloud*.

Norma ISO/IEC 17789, *Cloud computing – Reference architecture* sadrži dijagrame i opisuje kako se različiti aspekti računalstva u oblacima odnose jedan prema drugome, uključujući uloge računalstva u oblacima, aktivnosti te funkcionalne komponente i njihove odnose.

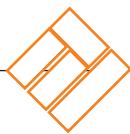
Uz to, te norme utiru put novim projektima u podoborima zajedničkog odbora JC 1, koji će obraditi:

- Računalstvo u oblaku - Sporazumi koji se odnose na usluge (Cloud computing – Service level agreements)
- Računalstvo u oblaku - Interoperabilnost i prenosivost (Cloud computing – Interoperability and portability)
- Računalstvo u oblaku - Podaci i njihov tijek kroz uređaje i usluge računalstva u oblaku (Cloud computing – Data and their flow across devices and cloud services)
- Sigurnosna pitanja računalstva u oblaku - (Cloud computing security issues)

Rad zajedničkog tehničkog odbora ISO/IEC JTC 1, *Information technology* temelji se na konsenzusu i globalno je važan. Više od 2000 stručnjaka iz 163 zemalje radi na razvoju uzajamno korisnih uputa koje osnažuju globalno tržište istovremeno štiteći prava intelektualnog vlasništva.

(Izvor: <http://www.iec.ch/newslog/2014/nr2114.htm>, priredio: V. Jaram)

Nagli procvat ugovaranja vanjskih usluga (*outsourcinga*) vodi do nove ISO-ove norme

Kako poslovni subjekti širom svijeta traže više pokretljivosti, žustrine, smanjenje rizika te otvaranje novih, širih mreža stručnosti, nije čudno da je trend *outsourcinga* doživio procvat. Izrađena je također i nova ISO-ova međunarodna norma za *outsourcing*.

Outsourcing - ugovaranje radnih zadataka s vanjskim tvrtkama - nije ništa novo. Nedavno objavljeno istraživanje kompanije Deloitte ([\(2014 Global Outsourcing and Insourcing Survey\)](#)) pokazuje da je ugovaranje u proteklim godinama izrazito poraslo te predviđaju trend daljnog rasta od 12-26 %.

U početku, uglavnom se radilo o obavljanju pomoćnih funkcija i poslovnih procesa ili usluga, dok sada *outsourcing* obuhvaća i uključuje strateške funkcije, a neke kompanije se oslobođaju cijelih segmenta svoga vrijednosnog lanca.

Pristup najnovijim tehnologijama, smanjenje broja zaposlenih te smanjenje rizika čini *outsourcing* jako privlačnim. Međutim, i tu su prisutni izazovi, od kojih neki proizlaze iz velike ponude metodologija. Zbog toga je ISO-ov tehnički obor za *outsourcing*, ISO/PC 259 izradio novu međunarodnu normu.

Normu [ISO 37500:2014 Outsourcing](#) izradili su stručnjaci iz industrije i normizacije, a namijenjena je onima koji su već donijeli odluke o ugovaranju vanjskih tvrtki (*outsourcingu*), usredotočujući se na opće procese i najbolju praksu za uspjeh, stavlјajući upravljanje i rukovođenje u samo središte norme. Predsjednik tehničkog odbora ISO/PC 359, Adrian Quayle rekao je: „Iskustvo je pokazalo da mnogi problemi nastaju zbog nedostatka ili loše prakse upravljanja”.

Norma ISO 37500 usmjerena je na fleksibilnost u sporazumima o *outsourcingu* te ugovaranje promjena poslovnih zahtjeva. S rizicima koji dolaze s *outsourcingom* treba se suočiti kako bi se omogućio uzajamno koristan suradnički odnos. Norma je primjenjiva na bilo koji odnos s vanjskim ugovarateljem, bilo da se ugovara prvi put ili ne, koristeći se modelom jednog dobavljača ili više njih, ili nacrtima sporazuma baziranim na uslugama ili rezultatima.

Dodatno, norma se može prilagoditi i proširiti prema specifičnim potrebama industrije, a kako bi se uključili međunarodni, nacionalni ili lokalni zakoni i propisi (uključujući one koji se odnose na okoliš, rad, zdravje i sigurnost), ovisno o opsegu aranžmana i vrsti industrijskoga sektora.

Materijalna i finansijska korist, fleksibilnost i povećana produktivnost koju obećava *outsourcing* znači da će biti još neko vrijeme vruća roba. ISO-ov je posao promatrati i nadgledati razvoj i trendove te stvoriti standardizirana rješenja za neizbjježne probleme koji se pojavljuju.

(Izvor: Clare Naden, 21. studeni 2014., http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref1910, priredio V. Jaram)

Sastanak tehničkog odbora CEN/TC 425 Project Committee - Halal food

Treći sastanak tehničkog odbora CEN/TC 425 *Project Committee - Halal food* održao se u Sarajevu, BiH od 22. do 23. listopada 2014. godine. Sastanku su prisustvovala 42 sudionika, predstavnika 12 država (Austrije, Belgije, Hrvatske, Francuske, Makedonije, Nizozemske, Norveške, Španjolske, Švicarske, Turske, Velike Britanije i države domaćina BiH), predstavnica CEN-a te predstavnik OIE (Svjetska organizacija za zdravlje životinja) u svojstvu promatrača. Domaćin sastanka je bio BAS (Bosansko hercegovačka agencija za standardizaciju). Predstavnici HZN-a na tome sastanku bili su Aldin Dugonjić i Tea Havranek.

Na sastanku se raspravljalo o dokumentu u fazi 00.60 pod nazivom *Halal Food – General principles and requirements*. Iako je rok za davanje komentara bio do kraja kolovoza, neki delegati nisu dali svoje komentare već su komentare davali na samom sastanku. U tome je prednjačio delegat iz Norveške. Sastanak se zbog toga oduljio izvan utvrđenoga termina. Najviše je rasprava

bilo oko načina klanja životinja te oko referiranja na druge normativne dokumente.

Na sastanku su donesene ove odluke:

- Povezano sa sudjelovanjem SMIIC-a (The Standards and Metrology Institute for Islamic Countries) kao suradničke organizacije, članice europskog odbora CEN/TC 425 *Project Committee - Halal food*, konzultirat će se sa svojim zrcalnim odborima kako bi se utvrdio mogući sporazum sa SMIIC-om s ciljem da se na sljedećem sastanku doneše konkretna odluka o tipu suradnje.
- Povezano s radnim nacrtom N0030, traži se od tajništva tehničkog odbora CEN/TC 425 da posuvremeni nacrt prema komentarima na dokument koji se zaprimaju do 30. studenoga 2014. godine.
- Povezano s razvojem, primjenjivat će se dolje navedeni raspored.
- 1 mjesec: radni nacrt će se poslati članovima na davanje komentara do 30. studenoga 2014. godine
- 10 tjedana: zrcalnim odborima daje se rok do sredine veljače 2015. godine za davanje komentara.
- Sljedeći sastanak tehničkog odbora CEN/TC 425 održat će se sredinom travnja 2015. godine i trajat će tri dana.
- Odlučeno je da će se sljedeći sastanak održati u Španjolskoj (Cordoba). AENOR će odrediti mjesto i vrijeme.

Odluke su donesene jednoglasno.

Tea Havranek

56. plenarni sastanak CEN/TC 155, „Plastics piping systems and ducting systems“

U organizaciji Hrvatskog zavoda za norme (HZN) održan je **19. i 20. studenoga 2014.** godine **56. plenarni sastanak CEN/TC 155, „Plastics piping systems and ducting systems“.** Sastanak je organiziran u suradnji s nacionalnim zrcalnim tehničkim odborom HZN/TO 138, *Plastične cijevi i spojnice i ventili za prijenos tekućina i tvrtkama Drnišplast d.d. i Hobas Alpe Adria d.o.o.* a mjesto održavanja sastanka bio je Hotel International, Zagreb.

Pokrovitelji:

<http://www.drnisplast.hr/>

<http://www.hobas.com/>

Hrvatski zavod za norme prihvatio je domaćinstvo ovog skupa na poziv tajništva europskoga tehničkoga obora CEN/TC 155. Plenarni sastanci europskoga tehničkoga odbora CEN/TC 155 održavaju se dva puta godišnje, svaki put u nekoj drugoj europskoj državi članici Europskog odbora za normizaciju (CEN-a). Hrvatski zavod za norme postao je punopravni član CEN-a u siječnju 2010. godine, a Republika Hrvatska postala je nova članica Europske unije 2013. godine. Kao nova članica pozvani smo biti domaćin 56. plenarnog sastanka odbora CEN/TC 155, što je sa zadovoljstvom prihvaćeno.

Plenarni su sastanci europskoga tehničkoga odbora CEN/TC 155 radni sastanci na kojima stručnjaci iz područja plastičnih cijevi i spojnica iz svih europskih zemalja zajednički sudjeluju u izradi europskih norma. Na plenarnim se sastancima odlučuje o sadržaju europskih norma, pregledavaju se i prihvataju ili odbacuju svi komentari prikupljeni tijekom postupka javne rasprave, odlučuje se o novim projektima i o prihvaćanju međunarodnih norma kao europskih norma te o povlačenju europskih norma i projekata. Na plenarnim sastancima predsjednici

pojedinih radnih skupina podnose godišnje ili polugodišnje izvještaje, a svi sudionici sastanka imaju pravo glasati i dati svoj prijedlog ili komentar na rad odbora i pojedinih radnih skupina. Pravo sudjelovanja na plenarnim sastancima imaju samo imenovani članovi nacionalnih tehničkih odbora europskih nacionalnih normizacijskih organizacija koje su članice CEN-a i CENELEC-a.

Sudionici su plenarnog sastanka stručnjaci iz područja plastičnih cijevi i spojnica koji aktivno sudjeluju u normizacijskom radu u okviru nacionalnih normirnih organizacija i na europskoj razini. U okviru Hrvatskog zavoda za norme aktivno radi tehnički odbor HZN/TO 155, *Plastične cijevi, spojnice i ventili za prijenos tekućina*, čiji su članovi stručnjaci iz područja proizvodnje i distribucije plastičnih cijevi i spojnica, koji ujedno predstavljaju ustanove, firme i institucije iz kojih dolaze. Na 56. plenarnom sastanku CEN/TC 155 sudjelovalo je preko 50 stručnjaka iz različitih zemalja Europske unije i predstavnici HZN/TO 138 iz Republike Hrvatske.

Sustavi plastičnih cijevi i spojnih elemenata su ključni elementi infrastrukture urbanih okruženja. Vrijednost tržišta sustava plastičnih cijevi u Europi je na razini od 20 bilijuna eura. CEN/TC 155 bavi se normizacijom ovog izuzetno važnog i opsežnog infrastrukturnog područja primjene sustava plastičnih cijevi i spojnih elemenata u transportu pitkih voda, energenata kao što je plin i nafta, odvodnje oborinskih, otpadnih i kanalizacijskih voda. Plastični cijevni sustavi nezaobilazni su i u industrijskim područjima primjene, transporta kemikalija, naftnih derivata i drugih industrijski važnih sirovina i medija. Djelovanje CEN/TC 155 uključuje političko, ekonomsko, tehničko, zakonodavno i društveno okruženje Europe uvažavajući sve nacionalne specifičnosti u djelovanju zrcalnih odbora pojedinih država članica CEN/TC 155. Aktivnosti CEN/TC 155 pridonose uklanjanju tehničkih zapreka u proizvodnji, ispitivanju i primjeni, podrška su europskom zakonodavnom okviru te u velikoj mjeri pridonose održivom razvoju mrežnog sustava plastičnih cijevi. CEN/TC 155 ima relativno veliki broj radnih skupina sa svrhom da se omogući aktivno djelovanje što većeg broja stručnjaka iz područja ispitivanja materijala i proizvoda te certifikacije sklopova cijevnih sustava.

Aktivnosti CEN/TC 155 imaju cilj:

- osigurati za tržište plastičnih cijevnih sustava norme koje posredno implementiraju i europsku zakonodavnu regulativu i propise
- omogućiti usklađivanje postojećih nacionalnih normi i propisa te certifikaciju proizvoda
- promovirati regionalno i međunarodno usklađivanje proizvodnih specifikacija i ispitnih metoda cijevi i spojnih elemenata
- stimulirati inovacije i razvoj normi
- voditi posebnu brigu o utjecaju plastičnih cijevnih sustava na zaštitu okoliša

- f) djelovati u smjeru održivosti sustava plastičnih cijevi i spojnih elemenata

CEN/TC 155 usko surađuje s ISO/TC 138 te zajednički djeluju u donošenju novih i reviziji starih normi iz područja plastičnih cijevnih sustava. Na 56. plenarnom sastanku CEN/TC 155 u raspravi je sudjelovao veliki broj članova pojedinih radnih skupina, iz područja tlačnih i netlačnih cijevnih sustava, nadzemne te podzemne instalacije te metoda ispitivanja materijala i sklopova.

*Priredile: dr. sc. Marica Mlinac Mišak, dipl. ing. kem.
mr. sc. Martina Broketa, dipl. ing. biol.*

Europske i japanska normizacijska organizacija dogovorile jačanje suradnje

Lideri europskih normizacijskih organizacija potpisali su s japanskim normizacijskim organizacijom (JISC¹¹) - Japanese Industrial Standards Committee) 13. studenoga 2014. godine sporazum o suradnji. Taj sporazum između CEN-a, CENELEC-a i JISC-a osigurava okvir za tješnju suradnju na različitim aspektima normizacije te će olakšati trgovinu robama i uslugama između Europe i Japana.

CEN (Europski odbor za normizaciju) i CENELEC (Europski odbor za elektrotehničku normizaciju) obvezali su se na pojačanje njihove suradnje s japanskim normizacijskim organizacijom u područjima od zajedničkoga interesa, a kako bi omogućili veću tehničku sukladnost i bolji odnos snaga na oba tržišta. Jačanjem dijaloga i promicanjem usklađivanja norma na međunarodnoj razini, oni će pomoći olakšanju trgovine robama i uslugama između Europe i Japana, pridonoseći tako održivom rastu.

Sporazum o suradnji potpisali su predsjednici CEN-a (gosp. Friedrich Smaxwil) i CENELEC-a (gosp. Tore Trondvold) te predsjednik JISC-a, dr. Tamotsu Noma-

¹¹ JISC (Japanese Industrial Standards Committee) priznato je japansko nacionalno normirno tijelo i predstavlja Japan u međunarodnim i regionalnim normizacijskim organizacijama. JISC se sastoji od mnogih nacionalnih odbora i igra središnju ulogu u normizacijskim aktivnostima u Japanu. Zadatak je JISC-a razvoj i održavanje japanskih (JIS - Japan Industrial Standards) industrijskih norma, administracija, akreditacija i certifikacija, sudjelovanje i doprinos međunarodnim normizacijskim aktivnostima te razvoj mjeriteljskih norma i tehničke infrastrukture za normizaciju (www.jisc.go.jp/eng/)

kuchi na ceremoniji u Tokiju gdje je Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC) održavalo svoj 78. opći sastanak.

Sporazum o suradnji između CEN-a, CENELEC-a i JISC-a osigurava opći okvir za olakšanje razmjene informacija, transfer tehničkog znanja i razmjenu najboljih praksa, kao i uzajamnu potporu s obzirom na rad međunarodnih normizacijskih organizacija, ISO-a i IEC-a.

Na slici gosp Tore Trondvold (predsjednik CENELEC-a) i dr. Tamotsu Nomakuchi (predsjednik JISC-a) u Tokiju 13. studenoga 2014. [© JISC]

Razvojem i produbljavanjem njihove suradnje u području normizacije, CEN, CENELEC i JISC će pridonijeti prevladavanju tehničkih zapreka trgovini i tako olakšati trgovinu između Japana i Europe. Njihova suradnja bi također poduprla uspješnu primjenu ambicioznog i uzajamno korisnoga trgovinskog sporazuma između EU-a i Japana, a koji se trenutačno pregovara.

Govoreći na ceremoniji potpisivanja Sporazuma, dr. Tamotsu Nomakuchi, predsjednik JISC-a rekao je: "Među različitim aktivnostima unutar ovoga Sporazuma o suradnji, zadovoljstvo mi je čuti da su radne skupine za "pametne" mreže, željeznice i oblikovanje pristupa vrlo aktivne i da sudjeluju visoko pozicionirani stručnjaci s obje strane. Vjerujem da će te radne skupine biti i dalje aktivne u okviru novog Sporazuma i nadam se da možemo nastaviti i još više osnažiti dobre odnose između Europe i Japana."

Predstavljajući CEN i CENELEC, predsjednik CENELEC-a, gosp. Tore Trondvold, rekao je: "Uvjereni smo da kroz naš Sporazum o suradnji s JISC-om, koji osigurava izmjenu tehničkih informacija i razmjenu norma, proširujemo koristi koje norme donose našim društвima i pridonosimo rastu naših gospodarstava i blagostanja naših ljudi."

priredio: V. Jaram

Istraživanje i inovacije

U vremenu kad Europa treba više inovacija kako bi ostala konkurentna na globalnoj razini, normizacija može biti most između istraživanja, inovacija i tržišta, a koji bi trebao sa svoje strane donijeti značajne ekonomske koristi. Prema Svjetskoj banci, jedna od najvažnijih ekonomskih koristi od norma je povećana produktivnost te učinkovitost inovacija. Međutim, to nije sve.

Norme podupiru inovacije osiguravajući važnu osnovu za razvoj rješenja te su bitne za osvremenjivanje tržišta.

Na CEN-CENELEC-ovim mrežnim stranicama (npr. na <http://www.cencenelec.eu/research/Pages/default.aspx>) možete saznati više o važnoj ulozi koju imaju norme, kao npr.:

- osiguranje široke primjene projektnih rezultata
- povećanje učinkovitosti istraživačkog i razvojnog rada
- osiguranje da su razvijena rješenja kompatibilna s postojećim tehnologijama ili protokolima.

Norme i inovacije - koristi

Norme omogućuju brže shvaćanje i prihvatanje inovativnih rješenja i povećavaju ekonomsku vrijednost istraživačkih projekata. Integracija norma u istraživačke projekte omogućuje:

- diseminaciju rezultata istraživanja
- mogućnost umrežavanja
- brže i lakše shvaćanje tržišta
- pristup europskom i međunarodnom tržištu
- pristup tržištu javnih nabava
- sustavno popisivanje i zapisivanje stanja tehnike
- interoperabilnost rezultata istraživanja
- uvjeravanje potrošača za primjenu novih tehnologija.

Više o normama i inovacijama pogledajte na: <http://www.cencenelec.eu/research/innovation/Pages/default.aspx>

Novosti iz međunarodnih i europskih normacijskih organizacija

Održana 64. Opća skupština ETSI-ja

U Sophia Antipolisu, sjedištu ETSI-ja, održana je od 18. do 19. studenoga 2014. godine 64. Opća skupština. Generalni direktor ETSI-ja, gospodin Luis Jorge Romero predstavio je detaljno izvešće o svim aktivnostima i postignućima ETSI-ja od prošle Opće skupštine održane u ožujku 2014.

Iz područja rada tehničkih odbora istaknuo je objavljanje dokumenta EG 202 952 – *Uputstvo za utvrđivanje osobina „dizajna za sve“* u ETSI-jevim publikacijama, od strane tehničkog odbora *Ljudski faktor* (TC Human Factor). Tehnički odbor *PametniM2M* pokrenuo je ne-

koliko radnih projekata iz područja pametnih uređaja, u suradnji s Europskom komisijom. U rujnu 2014. godine zamrznuta je 3GPP 12. revizija tehničkih specifikacija te je osnovana nova industrijska skupina za normizaciju (ISG) pod nazivom „*Mobile Edge Computing*“.

ISG Virtualizacija mrežnih funkcija ((Network Functions Virtualisation)) okuplja 231 kompaniju od kojih su 81 članovi ETSI-ja. U tijeku su aktivnosti na izradi 17 skupnih specifikacija te više od 25 potvrđenih tehničkih koncepata.

U okviru *Pametne sigurne platforme (Smart Secure Platform)* ETSI je, u suradnji s Europskom komisijom, sredinom 2014. godine organizirao radionicu na temu mobilnog plaćanja (m-payment).

Osnovan je novi odjel u čijem su fokusu članovi ETSI-ja. Glavni je cilj bolje razmijevanje potreba ETSI-jevih

članova te transparentna i brza podrška uz minimalna kašnjenja. Naglasak je na kvaliteti kroz izradu brošure o kreiranju kvalitetnih norma.

Koliko je ETSI aktivno uključen u aktivnosti koje pretode procesu normizacije pokazuju i sljedeće stručne radionice koje su održane u drugoj polovini godine: e-zdravlje o telemedicini; pametni M2M aparati; ljudska strana tehnologije; ljudski faktor u ICT-u; suradnički sustavi za m-plaćanja; norme za internet objekata (IoT); konferencija korisnika naprednoga automatiziranog ispitivanja te kodiranje na temelju kvantne zaštite.

Strateški projekti ETSI-ja

Tijekom 2014. godine ETSI je bio aktivno uključen u realizaciju brojnih projekata od kojih su najznačajniji sljedeći:

Pametni gradovi (Smart Cities) – ETSI se pridružio koordinacijskoj skupini CEN-a i CENELEC-a za pametne i održive gradove i zajednice (*CEN/CLC Smart & Sustainable Cities & Communities Coordination Group*). Predvodi normizacijsku aktivnost u europskom udruženju za pametne gradove i zajednice (European Innovation Partnership on Smart Cities & Communities)

Pametni uređaji (Smart Appliances) – Širok krug zainteresiranih sudjeluje na radionicama (CEN, CENELEC, Whirlpool, Zigbee, Lightning, HGI, ...). U suradnji s Europskom komisijom, izrađen je hodogram aktivnosti s definiranim kontrolnim točkama te planiranim dokumentima koji će biti objavljeni.

Pametna sigurnosna platforma koja uključuje mobilno plaćanje (Smart Security Platform including Mobile Payments) – ETSI će kreirati otvorenu pametnu i sigurnu platformu/sustav i time postati referentni partner za zahtjeve svih sektora uključenih u "pametnu sigurnost".

Internetska sigurnost/Sigurnost mrežnih informacija (Cyber Security / Network Information Security) – ETSI je aktivno sudjelovao u osnivanju tehničkog odbora "Cyber" sa zadatkom kreiranja normizacijskih dokumenata u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT). Koordinira vanjske aktivnosti iz područja "Cyber Security", a posebno s Europskom komisijom i njezinim odgovarajućim tijelima.

Održivost (Sustainability) – Definirani su ETSI-jevi dokumenti iz područja održivosti koji će biti dostupni na njihovim internetskim stranicama. Unaprijeđeni su stupci u okviru zelene agende (Green Agenda).

Europski normizacijski prostor (European standardization landscape) – ETSI sudjeluje u izradi nacrta programa rada na razini EU-a te svojim aktivnim sudjelovanjem

utječe na trenutno stanje te budući razvoj europskoga normizacijskog prostora.

Horizon 2020 (OBZOR 2020) – Utvrđene su mogućnosti i prilike koje se otvaraju ETSI-ju u pozivu europskog projekta OBZOR 2020 za 2014/15 godinu. Prepoznate su prepreke na putu novoga inovativnog rada unutar ETSI-ja. U idućem razdoblju su važne aktivnosti na izradi „Uputa za normizaciju“ namijenjene projektima unutar OBZOR 2020 te organizacija radionica na temu „Istraživanje i normizacija u ICT sektoru“.

Inteligentni transportni sustavi (ITS - Intelligent Transportation Systems) – Definirano je novo područje normizacije za ETSI te je uspostavljena suradnja sa zainteresiranim stranama kroz osnivanje koordinacijske skupine za ITS. Utvrđena je povezanost s drugim ETSI-jevim strateškim projektima kao što su pametni gradovi, održivost i buduće mobilne komunikacije.

E-zdravstvo (E-Health) – ETSI značajno pridonosi radu normizacijske skupine za e-zdravstvo u području telemedicine i interoperabilnosti organiziranjem odgovarajućih stručnih radionica.

Buduće mobilne komunikacije (Future Mobile) – ETSI pozorno prati razvoj različitih istraživačkih tijela i projekata iz područja 5. generacije (5G) mobilnih komunikacija. Faza normizacije može započeti nakon dostizanja dovoljno pouzdanih i provjerljivih rezultata istraživanja, za što je potrebno određeno vrijeme. Imajući u vidu taj kriterij, ETSI još nije započeo bilo kakvu normizacijsku aktivnost povezанu sa 5G mobilnim komunikacijama.

Internet objekata (Internet of Things) – Započele su konzultacije povezane sa zahtjevima pojedinih sektora. ETSI-jeva M2M (Machine to Machine) platforma postala je prepoznatljiva i priznata za brojne interesne skupine. ETSI se pridružuje razvoju zajedničkih, velikih europskih projekata iz ovoga područja.

Utjecaj recesije

Zbog politike štednje koja se provodi u Europskoj uniji, finansijske dotacije Europske komisije za operativne projekte ETSI-ja su smanjene sa 3,4 milijuna eura u 2013. na 2,6 milijuna eura u 2014. Tehnička je uprava ETSI-ja donijela odluku o zatvaranju tehničkog odbora TC CLOUD te zaključenju rada na projektu EP E2NA. Za 2015. godinu predviđen je proračun u iznosu od 22,4 milijuna eura uz očekivani deficit od 114 tisuća eura.

ETSI-jevo članstvo

Trenutno ETSI ima 619 punopravnih članova, 121 pri-druženi član te 23 promatračka člana. U odnosu na

prošlu 2013. godinu, došlo je do blagog porasta punopravnih članova (+2) kao i pridruženih članova (+6). Ukupno je 763 člana iz 64 država sa 5 kontinenata, što potvrđuje da je ETSI ne samo europska normizacijska organizacija već ima značajnu ulogu i utjecaj na globalnoj normizacijskoj razini u području telekomunikacija.

Gotovo četvrtina ukupnog broja članova ETSI-ja čine mikro te mala i srednja poduzeće, što potvrđuje da su, unatoč krizi zadnjih nekoliko godina, prepoznali važnost i značenje koje ETSI ima izravno ili neizravno i na rezultate njihovog poslovanja kroz sudjelovanje u izradi te primjeni odgovarajućih normativnih dokumenata

Novi sastav ETSI-jeve uprave i vodstva Opće skupštine

Na skupštini je izabrana nova Uprava ETSI-ja od 29 članova među kojima je minimalno jedan predstavnik malih i srednjih poduzeća (SME) te jedan predstavnik korisnika (USER).

Gospodin Dirk Weiler iz kompanije Nokia Networks izabran je za predsjedavajućeg ETSI-jeve uprave u razdoblju 2014. – 2017. godine te za predsjednika specijalnog odbora za intelektualna prava (IPR Special Committee).

Za mandatno razdoblje studeni 2014. – studeni 2016. izabrani su sljedeći dužnosnici:

1. Simon Hick (Britanski odjel za poslovanje, inovacije i vještine) za predsjednika Opće skupštine
2. Peter Statev (SBS alsbl, predstavnik korisnika) za potpredsjednika Opće skupštine
3. Osabelle Valet-Harper (Microsoft Europe SARL,,predstavnik industrije) za potpredsjednicu Opće skupštine

Peter Statev i Dirk Weiler

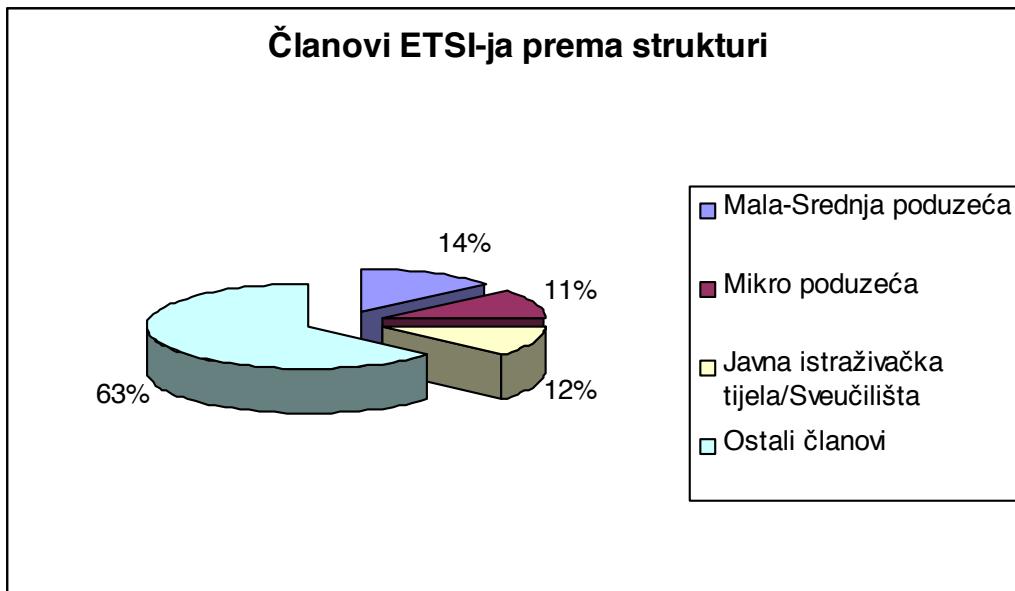
Suradnja EU/EFTA i Indije

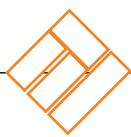
ETSI ima vodeću ulogu u procesu unaprjeđenja suradnje s Indijom u području normizacije kroz realizaciju projekta SESEI (Seconded European Standardization Expert in India).

Osnovano je lokalno predstavništvo za kvalitetnije povozivanje normizacijske zajednice EU/EFTA i Indije. Uspostavljen je dijalog i suradnja u području norma, istraživanja i razvoja kao i u odnosu na uspostavu odgovarajuće regulative u području normizacije.

U ovoj fazi projekta prioritetni sektori suradnje su: informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT), automobilski sektor, električna oprema, strojarstvo te uspostava odgovarajućih proizvodnih postupaka radi njihove normizacije.

B. Burazer

Sastanak radne skupine Codex Alimentarius Working Party (Codex General Strategy for 2015)

Sastanak radne skupine Codex Alimentarius Working Party (Codex General Strategy for 2015) održan je u Bruxellesu 4. prosinca 2014. godine. Ovaj je sastanak sazvan kako bi se napravio rezime djelovanja EU-a u radu pojedinih Codexovih odbora te strategija koju EU treba zauzeti na pojedinim sjednicama Codexovih odbora koji će se održati u 2015. godini.

Raspravljalo se o jačanju utjecaja EU-a i država članica EU-a na rad Codex Alimentariusa na osnovi preporuka prihvaćenih kao zaključci Vijeća na 3193. AGRI-FISH sastanku u listopadu 2012. godine. Zaključci ST 14981/12 odnose se na odluku Codexa o raktopaminu. Komisija Codex Alimentariusa je na sjednici održanoj od 2. do 7. srpnja 2012. godine prihvatiла maksimalne razine rezidua (MRL) za raktopamin u govedini i svinjetini. Na sastanku Vijeća održanom u rujnu 2012. godine mnoge države članice, zajedno s Predsjedništvom i Komisijom, izrazile su žaljenje zbog mogućih posljedica prihvaćanjem MRL-a za raktopamin. Delegacije su posebno branile postojeće europsko zakonodavstvo kojim se zabranjuje upotreba promotora rasta te su izrazile zabrinutost u pogledu postupka kojim se donose odluke u Codexu.

Odluke bi se trebale donositi konzensusom. Tako piše u Priručniku o postupcima. Međutim, to nije uvijek slučaj. Ponekad se odluke donose glasanjem. Problem je u tome što nije definirana potrebna većina, tj. je li to 50 % + 1 (kao u slučaju raktopamina) ili je potrebna većina 2/3 prisutnih?

Sve druge organizacije koje razvijaju standarde imaju prilikom glasanja potrebnu većinu 2/3, osim WTO-a gdje se odluke uvijek donose konzensusom. Tako bi trebalo biti i u Codexu, umjesto nepoštivanja vlastitih pravila. Predlaže se da se prije predlaganja promjena, u Priručniku o postupcima primjeni SWOT analiza za kreiranje strategije EU-a.

Osjetljiva pitanja su i primjena bovine somatotropina i zilpaterola (zilpaterol hidroklorida) koji je također kao i raktopamin beta agonist.

Rekombinirani bovine somatropin nije dopušten na tržištu Kanade, Australije, Novog Zelanda, Japana, Izraela, Argentine i Europske unije od 2000. godine. Odobrila ga je FDA u SAD-u. Unatoč izvještajima WHO-a i Nacionalnog instituta za zdravlje SAD-a da su mlijeci proizvodi i meso rBST-om tretiranih krava sigurni za konzumaciju, sve je veći otpor potrošača prema tim proizvodima i u SAD-u.

U izvještaju Europske unije o učinku BST-a na dobrobit životinja, stoji da upotreba rekombiniranog bovine somatotropina često dovodi do ozbiljne i nepotrebne boli, patnje i drugih nevolja za krave kao što je teški mastitis, problemi s kopitim te neki reproduktivni problemi.

Takvih osjetljivih pitanja ima još te se o strategiji koju treba zauzeti na sjednicama pojedinih Codexovih odbora koji će se održati tijekom 2015. godine raspravljalo na ovome sastanku. Zaključci sa sastanka bit će distribuirani državama članicama te će one moći do utvrđenoga roka dati svoje primjedbe i komentare.

T. Havranek

